

Sygn. akt II K 644/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2018 r.

Sąd Rejonowy w Legionowie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Tomasz Kosiński

Protokolant: Magdalena Buczyńska

w obecności oskarżyciela Prokuratora ----

po rozpoznaniu dnia 16 lutego 2018 r. na rozprawie w Legionowie sprawy :

K. P. , s. T. i K. z d. R. , ur. (...) w K.

oskarżonego o to, że :

W okresie od 01 lipca 2016 roku do 24 lipca 2017 roku w L. , woj. (...) uporczywie uchylał się od wykonywania ciężącego na nim z mocy ustawy oraz orzeczenia sądowego obowiązku opieki nad synem J. P. poprzez nie łożenie na utrzymanie przez co naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych życiowych

tj. o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k.

1. Oskarżonego K. P. w ramach zarzucanego mu czynu uznaje za winnego tego że w okresie od 01 lipca 2016 roku do 24 lipca 2017 roku w L. uchylał się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniego syna J. P. określonego co do wysokości w prawomocną ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Legionowie sygn. akt III RC 320/13 z dnia 31 marca 2014 r. gdzie łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekraczała równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych przez niełożenie na utrzymanie małoletniego syna J. P. przez co naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1a k.k. i za to na podstawie art. 209 § 1a k.k. skazuje go na karę ograniczenia wolności w wymiarze 6 (sześciu) miesięcy, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne wskazanej przez Sąd w wymiarze 20 (dwudziestu) godzin miesięcznie;

2. Na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt. 3 k.k. zobowiązuje oskarżonego K. P. do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie małoletniego syna J. P. w okresie wykonywania kary ograniczenia wolności ;

3. Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwalnia oskarżonego K. P. w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Sygn. akt II K 644/17

UZASADNIENIE (w trybie art. 424 § 3 k.p.k.)

Na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Oskarżony K. P. stanął pod zarzutem iż w okresie od 01 lipca 2016 roku do 24 lipca 2017 roku w L. , woj. (...) uporczywie uchylał się od wykonywania ciężącego na nim z mocy ustawy oraz orzeczenia sądowego obowiązku opieki nad synem J. P. poprzez nie łożenie na utrzymanie przez co naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych życiowych to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1 k.k. .

K. P. ma ukończone 49 lat, jest żonaty, ma na utrzymaniu 3 dzieci, pracuje i uzyskuje dochód w wysokości 6500 zł, był karany (k. 126-127), nie był leczony psychiatrycznie ani leczony odwykowo.

Oskarżony K. P. w postępowaniu przygotowawczym i na rozprawie przed Sądem przyznał się do popełnienia zrzuconego mu czynu (k. 70 i k. 129). W postępowaniu przygotowawczym oskarżony K. P. wyjaśnił iż w okresie objętym aktem oskarżenia w nie płacił alimentów na syna bo miał kłopoty zdrowotne i finansowe (k. 70). Natomiast na rozprawie przed Sądem oskarżony K. P. odmówił składania wyjaśnień i potwierdził swoje wyjaśnienia złożone w postępowaniu przygotowawczym (k. 129).

Sąd dał w wiarę wyjaśnieniom oskarżonego K. P. odnośnie faktu z jakich powodów nie płacił alimentów oraz że pracował w okresie objętym aktem oskarżenia (k. 70 i k. 128-129). W tym zakresie wyjaśnienia oskarżonej K. P. są jasne, dokładne i korespondują z całością w sprawie materiału dowodowego zwłaszcza: zeznaniom świadka A. H. (k. 10-11 i k. 129) oraz dokumentów w postaci: zawiadomienia o przestępstwie z załącznikami (k. 1-7), informacji z Ośrodka Pomocy (...) (k. 22, k. 24, informacji z Powiatowego Urzędu Pracy (k. 25, k. 26), informacji od Komornika Sądowego (k. 27) oraz kserokopii akt komorniczych (k. 33-65).

Sąd dał pełną wiarę zeznaniom przesłuchanego w niniejszej sprawie świadka A. H. (k. 10-11 i k. 129) jako jasnym, dokładnym i korespondującym z całością zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego zwłaszcza z wyjaśnieniami oskarżonego K. P. w zakresie jakim ten których przyznała się do popełnienia zarzucanego jej czynu.

Z zeznań świadka A. H. – matki J. P. wynika iż w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony K. P. nie płacił zasadzonych alimentów na rzecz swojego syna J. P. Z zeznań tego świadka wynika również jaka w związku z tym faktem była sytuacja materialna jej i jej syna J. P. (k. 10-11 i k. 129).

Sąd dał w pełni wiarę dowodom z dokumentów, albowiem dokumenty powyższe zostały sporządzone przez funkcjonariuszy publicznych, nie zainteresowanych rozstrzygnięciem w sprawie, a zatem nie mających logicznego powodu, by przedstawiać nieprawdziwy stan rzeczy w dokumentach. Brak jest na tych dokumentach jakichkolwiek śladów podrobienia bądź przerobienia.

Sąd dał ponadto wiarę wszystkim ujawnionym na rozprawie dokumentom. Ich autentyczność i wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, ani nie stoi w sprzeczności z żadnym innym dowodem, a tym samym nie budzi wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Oskarżony K. P. w ramach zarzucanego mu czynu został uznany za winnego tego że w okresie od 01 lipca 2016 roku do 24 lipca 2017 roku w L. uchylił się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniego syna J. P. określonego co do wysokości w prawomocną ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Legionowie sygn. akt III RC 320/13 z dnia 31 marca 2014 r. gdzie łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekraczała równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych przez nielożenie na utrzymanie małoletniego syna J. P. przez co naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1 a k.k..

Przepis art. 209 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od 31 maja 2017 r.) stanowi, iż karze podlega, kto uchylił się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. Natomiast zgodnie z treścią art. 209 § 1a k.k. jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 naraża osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Aktualne brzmienie przepisów art. 209 k.k. nadane zostało ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 952). Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy (nr 1193), wprowadzone zmiany „skutkują nowym brzmieniem przepisu, oderwanym od dotychczasowych znamion w postaci «uporczywości» uchylenia się od obowiązku alimentacyjnego i skutku w postaci

«narażenia osoby uprawnionej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych». Znamiona te rodzą wiele kontrowersji zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie, nie sprzyjając stabilności judykatów i nie przyczyniając się do pełnej karnoprawnej ochrony osób pokrzywdzonych”. Przedmiotem ochrony są rodzina i instytucja opieki; chodzi o zabezpieczenie materialnych podstaw egzystencji dla osób najbliższych sprawcy oraz tych, których prawa w tym zakresie wynikają z orzeczenia sądowego lub ustawy (Szewczyk (w:) Zoll II, s. 902; por. też postanowienie SN z dnia 20 kwietnia 2001 r., V KKN 47/01, OSP 2002, z. 3, poz. 43, z glosą Wąska, tamże). Wyrażany bywa też pogląd, że przedmiotem ochrony jest także prawo do alimentacji.

Strona przedmiotowa przestępstwa stypizowanego w art. 209 § 1 k.k. wyraża się w uchylaniu się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości ciążącego na sprawcy. Celowym zabiegiem ustawodawcy była rezygnacja z penalizacji uchylania się od wszelkiego rodzaju świadczeń alimentacyjnych jedynie na rzecz świadczeń określonych co do wysokości (tj. świadczeń pieniężnych), bowiem w praktyce tylko z taką formą niewykonywanych świadczeń alimentacyjnych mają do czynienia organy ścigania i sądy w postępowaniu karnym. W przepisach art. 209 k.k. zrezygnowano ze znamienia uporczywości uchylania się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego, które to implikowało problemy interpretacyjne (choć zwykle wskazywano, że znamię uporczywości łączy w sobie dwa elementy: jeden z nich (subiektywny) charakteryzuje postępowanie sprawcy od strony podmiotowej, a polega na szczególnym nastawieniu psychicznym wyrażającym się w nieustępliwości, chęci postawienia na swoim, drugi zaś element (obiektywny), polega na trwaniu takiego stanu rzeczy przez pewien dłuższy czas (np. na wstrzymywaniu się z zapłatą kolejnych rat alimentacyjnych co najmniej przez 3 miesiące lub płacenie ich nieregularnie albo w kwotach znacznie niższych od należnych) - por. uchwała SN z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86). W aktualnym stanie prawnym dla bytu przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. konieczne jest, aby łączna wysokość zaległości powstałych wskutek uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego stanowiła równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. A zatem np. w sytuacji, gdy na sprawcy ciąży obowiązek alimentacyjny ustalony w wysokości 1500 zł miesięcznie, a wpłaca on jedynie po 500 zł miesięcznie, wówczas po pięciu miesiącach wysokość zaległości będą wynosiły 5000 zł, tak więc znamiona przedmiotowe zostaną zrealizowane (bowiem równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych wynosi 4500 zł). W przypadku opóźnienia zaległego świadczenia innego niż okresowe musi ono wynosić co najmniej 3 miesiące (a zatem widać tu jednak wyraźne nawiązanie do znamienia uporczywości na gruncie sprzed nowelizacji art. 209).

Jak słusznie zauważył SN w uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, nr 7-8, poz. 86: „Uchylanie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli” (por. również wyrok SN z dnia 5 stycznia 2001 r., V KKN 504/00, Prok. i Pr.-wkł. 2001, nr 6, poz. 3 oraz wyrok SA we Wrocławiu z dnia 16 marca 2016 r., II Aka 7/16, LEX nr 2025526). Podobny pogląd wyraził SN w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Prok. i Pr.-wkł. 1996, nr 11, poz. 4: „W pojęciu „uchyla się” mieści się negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do wykonania nałożonego na nią obowiązku, który sprawia, że mimo obiektywnej możliwości jego wykonania, sprawca tego obowiązku nie wypełnia, gdyż wypełnić nie chce lub też zlekceważył obowiązek nałożony wyrokiem. Ten negatywny stosunek winien być wykazany stosownymi dowodami”.

Niealimentacja jest przestępstwem indywidualnym, jego sprawcą może być bowiem jedynie osoba zobowiązana do alimentacji na rzecz innej osoby na mocy ustawy lub orzeczenia sądowego.

Przestępstwo niealimentacji (określone w art. 209 § 1 k.k.) może być popełnione jedynie umyślnie, w obu postaciach zamiaru. Wydaje się również, że nie ma przeszkód, aby znamię skutku określone w art. 209 § 1a k.k. (tzn. narażenia na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych) mogło być objęte zarówno zamiarem bezpośrednim, jak i ewentualnym (za Marek Mozgawa (red.), Kodeks karny. Komentarz aktualizowany).

W powyższej sprawie oskarżony K. P. wypełnił wszystkie znamiona przestępstwa z art. 209 § 1a k.k. opisanego w pkt. 1 wyroku. Oskarżony K. P. w okresie od 01 lipca 2016 roku do 24 lipca 2017 roku w L. uchylał się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniego syna J. P. określonego co do wysokości w prawomocną ugodą zawartą przed

Sądem Rejonowym w Legionowie sygn. akt III RC 320/13 z dnia 31 marca 2014 r. poprzez nie łożenie na utrzymanie małoletniego syna J. P. . Łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości przekraczała równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych. W tym okresie oskarżony K. P. nie płacił zasądzonych od niego na rzecz małoletniego syna J. P. alimentów w kwocie 800 zł miesięcznie , a egzekucja komornicza wobec oskarżonego okazała się bezskuteczna (k. 63). Działanie oskarżonego K. P. naraził jego syna J. P. na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Fakt ten wynika wprost z zeznań świadka A. H. z których wynika że w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony K. P. w ogóle nie płacił zasądzonych od niego na rzecz małoletniego syna J. P. alimentów w kwocie 800 zł miesięcznie ,a egzekucja komornicza wobec oskarżonego okazała się bezskuteczna (k. 10-11 i k. 129). Fakt ten potwierdzają ponadto dowody w postaci : zawiadomienia o przestępstwie z załącznikami (k. 1 - 7) , informacji z Ośrodka Pomocy (...) (k. 22, k. 24, informacji z Powiatowego Urzędu Pracy (k. 25, k. 26) , informacji od Komornika Sądowego (k. 27) oraz kserokopii akt komorniczych (k. 33 - 65) . Należy wskazać iż oskarżony K. P. przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu (k. 70 i k. 129).

Należy podnieść iż świetle ustalonej linii orzecznictwa uchylanie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi dopiero wtedy, gdy zobowiązany, mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli. Musi to więc być zachowanie umyślne, w którym wyraża się szczególne nastawienie psychiczne sprawcy (element subiektywny), a z drugiej strony - stan uchylania się trwający przez określony dłuższy czas (element obiektywny). Ten negatywny stosunek sprawcy do ciążącego na nim obowiązku musi być wykazany stosownymi dowodami (por. wyrok SN z dnia 17 kwietnia 1996 r., II KRN 204/96, Orz. Prok. i Pr. 1996, nr 11, poz. 4), przy czym nie są istotne motywy kształtujące takie nastawienie sprawcy. Jeśli zaś chodzi o obiektywny element uchylania się, to w cytowanej uchwale z dnia 9 czerwca 1976 r. dotyczącej przestępstw przeciwko rodzinie (VI KZP 13/75) (tak Andrzej Marek Komentarz do art. 209 kodeksu karnego) . W powyższej sprawie te przesłanki niewątpliwie zostały spełnione . Należy wskazać iż w okresie objętym aktem oskarżenia oskarżony K. P. miał obiektywną możliwość wywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego o czym świadczy fakt że oskarżony wskazał iż pracuje i uzyskuje dochód w wysokości 6500 zł miesięcznie (k. 128) . Należy wskazać iż kwota ta umożliwiała oskarżonemu płacenie bieżących alimentów na rzecz syna oraz spłatę zadłużenie z tytułu zaległych alimentów.

Z tych względów zarówno okoliczności sprawy , jak i wina oskarżonego K. P. nie budzą wątpliwości .

Wymierzając oskarżonemu K. P. karę Sąd wziął pod uwagę zarówno okoliczności obciążające jaki i łagodzące.

Niewątpliwą okolicznością obciążającą jest duży stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez oskarżonego czynu przejawiający się w charakterze naruszonego przez oskarżonego dobra jakim jest rodzina i obowiązek opieki. Za okoliczność obciążającą Sąd uznał również fakt iż oskarżony K. P. był karany (k. 126-127) .

W powyższej sprawie Sąd nie stwierdził istnienia okoliczności łagodzących wobec oskarżonego K. P. .

Orzekając o karze Sąd wymierzył oskarżonemu P. G. za czyn z art. 209 § 1a k.k. opisany w pkt. 1 wyroku karę ograniczenia wolności w wymiarze 6 (sześciu) miesięcy, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne wskazanej przez Sąd w wymiarze 20 (dwudziestu) godzin miesięcznie spełnia wymogi zarówno prewencji indywidualnej jak i generalnej, a także odpowiada stopniowi zawinienia i społecznej szkodliwości czynu. Winna spełnić wobec oskarżonego funkcję wychowawczą i powstrzymać go w przyszłości od popełnienia podobnych czynów.

Na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt. 3 k.k. Sąd zobowiązał oskarżonego K. P. do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie małoletniego syna J. P. w okresie wykonywania kary ograniczenia wolności . Orzeczenie tego obowiązku spełnia wobec oskarżonego K. P. cele zarówno wychowawcze jak i zapobiegnie popełnieniu przez niego podobnych przestępstw w przyszłości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i zwolnił oskarżonego K. P. w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych biorąc pod uwagę dochody oskarżonego .

Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w wyroku.